
Rapport

UNGDOMARS RÖSTER OM VÄLMÅENDE I VÄSTMANLAND

Rapporten är skriven av unga feriepraktikanter sommaren 2023

Rapport Idéverkstäder

SAMMANFATTNINGG

Vi fyra unga regionsutvecklare anställdes 4 veckor under sommaren 2023 och jobbat med regionens utveckling av RUS:en (regional utvecklingsstrategi i Västmanland). Under våra 4 veckor har vi utbildats, designat workshop vart ute och träffat feriepraktikanter runt om Västmanland så fick vi lära oss väldigt mycket om ungdomarnas tankar, perspektiv och åsikter om hur Västmanland ser ut. Tack vare ungdomarnas åsikter så fick vi i regionen reda på hur Västmanland såg ut från ungdomarnas perspektiv och det öppnade upp dörrar för idéer som kan användas till den nya regionala utvecklingsstrategin. Det finns även mycket som kommunerna, fritidsgårdarna och skolorna kan ta med sig från den här rapporten då ungdomarna delade med sig av idéer som kan vara bra att tillämpa eller veta om.

I framtiden vill vi i att man ska fortsätta föra dialoger och workshops till ungdomarna, vi har lagt märke till att det var lärorikt för oss i Regionen att få ta del av deras röster men att det även fanns ett stort intresse hos ungdomarna att få sina röster hörda och att det då är viktigt att de får chansen att göra just det.

Förhoppningsvis så kan vi få med alla kommuner i Västmanland till nästa gång då det är viktigt att Regionen får med många olika åsikter från ungdomarna, så att vi får med en så bred bild av ungdomsperspektivet som möjligt. [OBJ]

Rapport Idéverkstäder

Innehåll

1	Förutsättningar	3
1.1	Bakgrund.....	3
1.2	Syfte.....	3
2	Genomförande.....	3
2.1	Tidplan	3
2.2	Resurser som deltagit i förstudien.....	4
2.3	Målgrupp	4
2.4	Metod	4
2.5	Erfarenheter från genomförandet.....	4
3	Resultat av studien	5
3.1	Nuläge.....	5
3.2	Önskat läge	7
4	Rekommendation till fortsatt arbete	10
4.1	Rekommenderad lösning.....	10
5	Bilagor	12
6	Tabell	12

Rapport Idéverkstäder

1 FÖRUTSÄTTNINGAR

1.1 Bakgrund

Region Västmanland ska uppdatera regionala utvecklingsstrategin – ett dokument som beskriver mål för hur regionen ska utvecklas de kommande åren. Regionen vill att den nya utvecklingsstrategin ska få med sig ungdomsperspektivet av Västmanland och då behöver man nå ut till ungdomarna så att man kan förstå vad ungdomar behöver för att må bra nu och i framtiden. Därför åkte vi ut till ett fåtal kommuner i länet för att få med feriepraktikanternas idéer och tankar in i utvecklingsstrategin.

1.2 Syfte

2 GENOMFÖRANDE

2.1 Tidplan

Vecka 25: Utbildning & design av idéverkstaden

Vecka 26: Genomförande av idéverkstäder i olika delar av länet

- Måndag 26 juni, kl. 10-11:30 Kungsör, Kommunhuset
- Tisdag 27 juni, kl. 10-11:30 Fagersta, Fagersta fritidsgård

Vecka 27: Genomförande av idéverkstäder i olika delar av länet

- Tisdag 4 juli, kl. 10-11:30 Hallstahammar, Kommunhuset
- Onsdag 5 juli, kl. 13-14:30 Västerås, Karlsgatan 2
- Torsdag 6 juli, kl. 10-11:30 Norberg, Frida Hansdotter Arena

Vecka 28: Skriva rapport och medskick till regionen och kommuner om fortsatt utveckling

Den första delen av förstudien var förberedelsen av idéverkstaden som börjades skrivas den 19 juni och blev klar den 21 juni. För att sedan veckan efter tillämpas i dem olika kommunerna. Första idéverkstaden gjordes i Kungsörs kommunhus.

Resultat, idéer och svar ifrån varje workshop dokumenterades ner efter den genomfördes.

Rapport Idéverkstäder

2.2 Resurser som deltagit i förstudien

Region Västmanland anställde fyra gymnasielever som unga regionala utvecklare och fick uppdraget att utföra en studie med ungdomar från flertal olika kommuner i Västmanlands län. De fyra sommarjobbarna är Fanny Holmquist, Safiyo Mohamed Abdullahi, Josue Campo Larrahondo, Wilmer Edelborg. Feriepraktikanterna hade två handledare, Sandro Gavino Bastias som jobbar för region Västmanland och Louise Wiksell som arbetar för organisationen Youth Movement 2030.

2.3 Målgrupp

Målgruppen för projektet var feriepraktikanterna (åldern varierade mellan 15–19) från de olika kommunerna i Västmanland. Regionen hade preliminärt skickat ut en inbjudan till alla kommuner i Västmanland, de kommuner som tackade ja till erbjudandet var: Norberg, Hallstahammar, Sala, Fagersta, Västerås och Kungsör, tyvärr så fick Sala förhinder med att samla ihop feriepraktikanter så i slutändan åkte vi ut till endast fem kommuner.

2.4 Metod

Fyra unga regionala utvecklare åkte till Hallstahammar, Fagersta, Norberg, Västerås och Kungsör för att träffa sommarjobbarna i de kommunerna och få i gång ett samtal där de kunde dela med sig av deras idéer och åsikter om hur deras kommun såg ut. De utförde en idéverkstad i varje kommun, en idéverkstad är en slags workshopmetod framtagen av Youth 2030 Movement. De fyra unga regionala utvecklarna designade idéverkstaden själva, de delade upp workshoppen i 6 olika block: Presentation, syfte och Empowerment; Värma upp och ta ställning; Hinderspanning; Lösningar; Fördjupa och presentera; Utvärdera. Varje idéverkstad var ungefär 1,5 timme. Under idéverkstaden så utmanades de ungdomar som medverkade på idéverkstäderna att tänka fritt och dela med sig av sina åsikter om sin kommun.

2.5 Erfarenheter från genomförandet

Den erfarenheten som vi regionala utvecklare har tagit in är hur vi som ungdomar kan starta diskussioner mellan andra ungdomar om problem som de har i sin vardag. De som vi lärde oss om de var att ungdomarna var mer villiga att prata om problemen än vad vuxna tror, samt så kom de på lösningar som vuxna inte förväntar sig av ungdomar. Sen har vi lärt oss hur man håller i en workshop samt hur man skapar en workshop, vilket var något som var nytt till oss alla. Så de var något som diskuterades efter varje workshop om vi kunde förbättra den på något sätt eller om vi skulle ta med eller ta bort något för att göra den bättre. Sen så använde vi vår workshop och ställde några frågor om hur vi kunde göra workshoppen bättre så den var under konstant förändring eller diskussion bland oss om hur vi skulle göra det bättre.

Rapport Idéverkstäder

3 RESULTAT AV STUDIEN

3.1 Nuläge

Kollektivtrafiken

Bland ungdomarna som medverkade i idéverkstaden var kollektivtrafiken ett ämne som alltid dök upp i diskussionerna och under vår hinderspaning, vilket var att ungdomarna fick uttrycka problem som de ansåg fanns i deras kommun. I Kungsör, Fagersta, Norberg och Hallstahammar diskuterades det väldigt mycket om förbättringar kring kollektivtrafiken medan i Västerås pratades det inte lika mycket då de redan finns många bussar. Men i alla kommuner så pratades det till en viss del om kollektivtrafiken. I Västerås så var det lite delade åsikter om hur väl fungerande kollektivtrafiken är. Då några ungdomar tyckte att bussarna går överallt och att det finns tåg och bussar som går, medan andra ungdomar ansåg att bussarna går väldigt sällan till specifika ställen så som Hallstahammar och Västerås, Fagersta och Avesta, Fagersta och Norberg. Så de skulle vilja sänka väntetiderna samt göra så att bussarna går längre under dagen samt kvällen/natten då många försöker ta sig hem.

Men alla kommuner som låg utanför Västerås var i alla fall några ungdomar, ibland majoriteten, överens om att i nuläget behöver kollektivtrafiken förbättras på flera sätt. Kollektivtrafiken är väldigt viktig för de ungdomarna eftersom det ger dem möjligheten att röra sig fritt och att kunna åka i väg och göra saker med sina vänner. Därför är det viktigt att det går bussar på fler tider och speciellt tider på kvällen och natten då det är oftast då som ungdomar behöver använda kollektivtrafiken. Det är även viktigt, enligt ungdomarna, att bussarnas tider matchar med tiderna man börjar och slutar skolan. Då många behöver åka till andra städer för att gå i gymnasiet. Bussarna är även en trygghet för ungdomar för att de ska kunna ta sig hem och om bussarna slutar gå vid vissa tider, kan det resultera i att ungdomar blir strandsatta och det skapar en stor otrygghet. Andra saker som togs upp var att det finns för få hållplatser, bussar och busstider.

En annan sak som ungdomarna i Hallstahammar diskuterade var att de vill att det ska finnas fler bussar och tåg som går till andra städer i närheten, speciellt större städer så som Västerås. De tyckte även att bussarna ofta är sena och att på vintern går kollektivtrafiken ännu mer sällan. Vilket gör att de inte kan göra något på fritiden. De flesta ungdomarna från de olika kommunerna tyckte även att buss- och tågbiljetter är för dyra, speciellt för att åka till andra kommuner. Några ungdomar berättade att de har många vänner i andra kommuner då de oftast går i skolan i de kommunerna och de dyra priserna på biljetterna kan göra det svårt för dem att träffa sina vänner. Några av ungdomarna från Norberg tyckte att kollektivtrafiken till städer skiljde sig åt beroende på vilken stad man skulle åka till, då det funkade bättre att åka till Fagersta men sämre när de skulle åka till Avesta. Det är problematiskt att det är så olika mellan städerna då det är

Rapport Idéverkstäder

flera av ungdomarna som jobbar och går i skolan i de städerna. Majoriteterna av ungdomarna från alla kommuner tyckte även det skulle vara bra om de hade gratis sommar kort så att de kunde resa på sommaren mellan kommuner eller och andra städer.

”Det går inte bussar, går bara tåg som inte går ofta.”

”Man får ta två bussar till Västerås.”

Sjukvården

Att sjukvården kan förbättras är ett ämne som kom upp i Västerås och Kungsör när vi genomförde idéverkstaden. Ungdomarna tyckte att sjukvården inte ger någon återkoppling eller svarar när man ringer. De ansåg även att det är långa köer och lite personal. Ungdomarna i Västerås pratade om barn och ungdomspsykiatri (BUP), att de var problem med den, då man får stå i kö i flera år och får inte den hjälp man behöver. I de andra kommunerna där idéverkstaden genomfördes så pratade inte ungdomarna om sjukvården, utan fokuserad på andra problem som de ansåg viktiga att ta upp.

”För långa väntetider.”

Skolan

Skolan är ett ämne som alla ungdomar har någon typ av åsikt om, på grund av att ungdomar spenderar nästan hela sin tid i skolan eller med att göra skoluppgifter. I alla kommunerna där dem unga regionala utvecklar har varit så har skolan alltid kommit på tal. I alla kommunerna så ansåg ungdomarna att vuxna inte lyssnar på dem och då speciellt vuxna inom skolan. I de flesta kommunerna sa de även att skolorna har ett elevråd, men att det inte är fungerande elevråd och att skolan aldrig lyssnar på elevrådet och deras idéer. Såklart fanns det delade åsikter bland ungdomarna i varje kommun, eftersom de gick på olika skolor och var i olika åldrar. I Västerås och Norberg så fanns det en person från varje kommun som tyckte att deras skola fungerade bra samt trivdes väldigt bra, medan alla andra ungdomar som gick i skolan i sin kommun var missnöjda med sin skola. Några ungdomar sa även att i nuläget tycker de att skolpersonal inte alltid respekterar och är trevliga till deras elever. I en kommun var de flesta ungdomar väldigt nöjda med sin skola och tyckte att den fungerade bra och att vissa vuxna ändå lyssnar på dem. Många av ungdomarna i flera kommuner tog upp att skolan ger de väldigt mycket stress på grund av att det är väldigt mycket arbete.

”Bra att skolan är liten, alla känner alla” – Hallstahammar

”Finns elevråd, men ingen lyssnar ändå”

”Vuxna ser ner på oss”

Fritiden

Rapport Idéverkstäder

Att det finns aktiviteter och ställen att vara på sin fritid är väldigt viktigt för ungdomar, det har varit ett ämne som har diskuterats väldigt mycket i alla kommunerna. Några ungdomar tyckte att deras fritid var bra på grund av att de hänger med sina vänner och har en bra omgivning och kan göra saker tillsammans, men att det beror på ens intressen. Andra ungdomar höll inte med och tyckte att det inte fanns något att göra. Att det till och med är väldigt svårt att ta sig runt och göra saker på sommaren, då det bara går fyra bussar. Några ungdomar från Kungsör och Hallstahammar tyckte det fanns brist på sporter, som att finns för lite fotbollsklubbar, fotbollsträningar och fotbollsplaner. Men även att det inte finns några ställen för andra sporter så som basket, volleyboll och badhus för simmare. Medan i Västerås så finns det väldigt mycket fokus på idrott och sporter, men då mindre fokus på andra typer av aktiviteter.

I några av de mindre kommunerna var det lite delade åsikter, några tyckte att allt var väldigt nära medan andra tyckte att saker så som kläd- eller elektronikaffärer låg långt bort. I de flesta kommunerna vill ungdomarna ha fler butiker och speciellt butiker som är mer riktat mot ungdomar, som Filmstaden eller Normal. En annan sak som ungdomarna anser viktigt är att det ska finnas fler aktiviteter och event, speciellt på sommaren men även hela året runt. De flesta ungdomar tyckte att allt kostar pengar och är för dyrt, så många ville ha billigare eller gratis aktiviteter eller event. Men att det att det då också borde finnas fler aktiviteter som är riktade mot lite äldre tonåringar, som 16 år och uppåt. I en kommun ansåg ungdomarna att det enda man kan göra där är att cyklar, gå på promenader och sova. Många i Fagersta ville ha fler mötesplatser för unga till exempel fritidsgårdar, som då också kan vara mer riktade på äldre ungdomar då de inte har så mycket att göra. Det finns en ungdomsorganisation i Hallstahammar som anordnar aktiviteter för personer i alla åldrar och andra kommuner verkade vilja ha något liknande i sin kommun. Sommarjobb är otroligt viktiga för ungdomar, men alla tycker att det borde finnas fler för det är väldigt många som inte får några sommarjobb. Två kommuner nämnde även att de ville ha bättre belysning för att öka tryggheten på några platser i deras kommun.

"Jag känner mig instängd" - Kungsör

"En stad för gamlingar" - Fagersta "Väldigt tråkig kommun"

3.2 Önskat läge

Kollektivtrafiken

Regionen har sett att kollektivtrafiken är något som behöver utvecklas i Västmanland. Ungdomar från varje kommun har lyft fram att kollektivtrafiken fungerar bra i vissa kommuner men att den fortfarande behöver utvecklas då några bussar alltid är sena eller att några bussar går för sällan.

Rapport Idéverkstäder

Andra kommuner speciellt Fagersta och Kungsör har lyft fram att bussarna går alldeles för sällan och att det är svårt att pendla i Västmanland. Ungdomarna tog också upp att biljetterna var alldeles för dyra och att man som ungdom inte kan betala för tåg och buss under sommaren då man inte får CSN.

Ungdomarna tog upp några lösningar som till exempel fler bussar, busschaufförer och billigare bussbiljetter upp. Nackdelen med dessa lösningar är att det kostar pengar och inte är särskilt billigt då man måste anställa fler busschaufförer, köpa eller hyra bussar.

“Problemet är att det inte finns så många bussar eller tåg” - Kungsör

“Tiderna blir fel” - Kungsör

“Vi har en buss, och den går aldrig” - Fagersta

Fritid

Något som togs upp väldigt mycket medan Regionen var ute i kommunerna var att det inte finns mycket att göra som ungdom i Västmanland. Fagersta, Kungsör, Norberg och Hallstahammar tog upp att de behövde åka till Västerås för att hitta på något att göra medan Västerås sa att de har brist på mötesplatser för unga. Ett problem som dök upp väldigt ofta var bristen på aktiviteter som var gratis under vintern då man inte kan vara ute lika ofta, en sak ungdomarna kände att de behöver är en plats de kan sitta i vintern medan de väntar på bussen, så att man undviker att vänta ute i kylan, där man också kan sitta och prata med vänner, speciellt Västerås kommun sa att de behöver en bra mötesplats i innerstaden. Hallstahammar och Kungsör tog också upp behovet av fler utomhus fotboll och basketboll planer och även platser där man kan låna prylar till aktiviteter genom att exempelvis panta nycklar.

“Vi får alldeles för lite fotbollsträningar med laget vilket gör att det blir svårt för oss att utvecklas om vi inte väljer att träna själv” - Kungsör

“Vi behöver aktiviteter för äldre ungdomar och fler aktiviteter allmänt” - Fagersta

“En ny stor park med fler aktiviteter så fler kan vara där och man kan vara med vänner” - Hallstahammar

Skola

Skolan är ett centralt ämne när man pratar om ungdomar och det upplevde även Regionen när de var ute och pratade med ungdomarna. Mycket om skolan kom upp, ämnen så som lärare, elevråd, och elevhälsan var något gymnasieeleverna tyckte kunde förbättras ganska mycket i Västerås. Framför allt tyckte de att stressen i skolan är ett allvarligt problem som inte tas upp lika mycket som det borde, de tog upp att skolkuratorerna inte var där lika mycket som de borde vara. De tog även upp att skoldagarna borde bli fördelade bättre så att man får mer gjort på lektionerna och mindre på fritiden, där förekom även diskussioner

Rapport Idéverkstäder

om att man borde minska på läxor och prov så att man får mer tid till de större examinationerna exempelvis nationella prov.

Hallstahammar och Kungsör efterfrågade också gymnasieskolor i deras kommun då det saknas. Fagersta efterfrågar fler gymnasieprogram i sin kommun.

Lösningar som ungdomarna nämnde var att fixa bättre upplägg med prov/läxor, egna mentorer, hjälp på fritiden och dialoger i skolan gällande stress i skolan.

Att våga öppna upp och prata med lärare, kuratorer eller någon man känner tillit till. Eftersom det inte är alltid man är villig och prata och ta hjälp ifrån andra. Fördelen med detta är att om tillräckligt många vågar prata om sina bekymmer med lärare/kuratorer så kan det ske en förändring. Så länge det faktiskt överstiger en gräns för läxor och prov per vecka. Å andra sidan så kan nackdelarna med detta vara att det alltid skjuts upp en massa läxor/prov vilket leder till längre skoldagar med mer skoluppgifter då det behöver kompenseras.

“Vi behöver fler lärare som vill vara där” - Västerås

“Ta mer hänsyn till elevers fritid genom att strukturera arbetet och göra det mesta i skolan för att kunna göra annat på sin fritid” – Västerås

Sjukvård

I ungdomarnas diskussioner framkom det också samtal om sjukvården. Ungdomarna tyckte att väntetiden var alldeles för långa och att ibland så svarar ingen på mobilen när man ringer, några tog också upp att man inte får någon återkoppling heller. Ungdomarna tog upp att de ville ha fler sjukvårdspersonal, fler gymnasieprogram som är inriktade i hälso-och sjukvård samt högre lön för de som jobbar inom sjukvården. De vill att väntetiden ska minska och att fler ambulansförare ska anställas.

Ett annat problem som nämndes var sjukvården i exempelvis Kungsör där det påpekades att sjukvården stänger tidigt och har långa väntetider. Lösningen som de nämnde till detta problem var fler utbildad personal inom vården, ambulansförare vid akuta situationer samt höja lönen för arbetare inom sjukvården för att göra det mer lockande/tilltalande för andra att vilja arbeta med.

“Inte tillräckligt med personal” - Kungsör

“Mer personal, bättre lön till personal, mer ambulansförare och mer utbildad personal” - Kungsör

“BUP är dåligt, står i kö i flera år. De ger direkt ut medicin utan att prova andra saker” - Västerås

“Bra medicinskt, dåligt psykiskt” - Västerås

Datum
Version

Rapport Idéverkstäder

“Funkar inte när man har ont någon stans i kroppen”, de gör saker men det hjälper inte” - Västerås

4 REKOMMENDATION TILL FORTSATT ARBETE

4.1 Rekommenderad lösning

Vår rekommendation är att regionen fortsätter med detta arbete och att det inte bara blir något kortsiktigt som man har några veckor, utan att det blir ett ytterligare göromål som prioriteras mer. Ungdomars röster är viktiga i samhället men många gånger så negligeras de många gånger på grund av vuxennormen och förutfattade meningar som man har om ungdomar.

4.2 Ungdomarnas ord om träffarna

Rapport Idéverkstäder

4.3 Avslutande medskick till regionen från ungdomar

“Bättre stöd för både elever och lärare”

“Vi vill ha fler event”

“Högre lön för arbetare inom sjukvården”

“Fixa busstider”

*“Resurserna som behövs är både tåg/buss och
tågförare/bussförare”*

“Anställ mer sjukvårdspersonal”

“Mindre väntetid hos sjukvården”

“Fler som utbildar sig inom hälso-och sjukvård”

Datum
 Version

Rapport Idéverkstäder

5 BILAGOR

Här kommer bilagor från idéverkstäderna! Hinderspanning var ett av de blocken som vi körde med ungdomarna under idéverkstaden, där gjorde vi en Mentimeter där ungdomarna fick svara på frågor om deras kommun och vad de behöver för att må bra.

Bilaga nr	Namn	Version
1	Hinderspanning Kungsör	PDF
2	Hinderspanning Fagersta	PDF
3	Hinderspanning Hallstahammar	PDF
4	Hinderspanning Västerås	PDF
5	Hinderspanning Norberg	PDF
6	Ungdomarnas ord om träffarna	JPG
7	Dokumentation	Word-dokument

6 TABELL

Kommuner	Födelseår	Tjej	Kille	Bostadsort	Totalt
Kungsör	2006	6	6	Alla Kungsör	16st (4 kom för sent)
	2005	1 sen	3 sena		
Fagersta	2007	6	5	Alla Fagersta	11st
	2006				
	2005				
Hallstahammar	2008	8	6	12st Hallstahammar	14st
	2007			2st Kolbäck	
	2006				
	2005				
Norberg	2007	7	3	Alla Norberg	10st
	2006				
	2005				
Västerås	2006	10	3	Alla Västerås	13st
	2005				
	2004				